

Selvevaluering af

BagHuset

Juni 2002

MidtByen

Forord

D.1.2.2000 åbnede BagHuset - et værested for vanskeligt stillede sindslidende med misbrug - under forsorgstilbudet MidtByen.

Forud for åbningen af BagHuset var gået længere tids forberedelse både med at finde egnede lokaler og med at udvikle et godt indhold i disse.

Denne evalueringsrapport gør rede for de erfaringer der er blevet gjort gennem de forløbne års arbejde i BagHuset.

Etableringen af BagHuset blev muliggjort af en treårig fondsbevilling fra Socialministeriet. BagHuset er, siden fondsbevillingens udløb, blevet gjort til et varigt tilbud ved at MidtByen har fået tilført de nødvendige midler fra psykiatrilædelser.

Denne evalueringsrapport er blevet til i et samarbejde mellem forsorgstilbudet MidtByen og Center for Evaluering, Psykiatrien i Århus Amt (CEPS).

Jeg skal i den forbindelse takke Inge Lund Larsen og Hanne Holm for at have udført et stort arbejde med at lave evalueringen, og Anne A. Evermann fra CEPS for bistand i den afsluttende fase. Derudover vil jeg takke de øvrige medarbejdere fra forsorgstilbudet MidtByen, der, ved hele tiden at være klar til at tage et ekstra nap, har givet tid og rum til at dette omfattende arbejde har kunnet udføres. Endelig en tak til brugerne, som har medvirket i undersøgelsen.

Århus, juni 2002

Henrik Munk
konst.forstander
BagHuset
MidtByen
Kirkegårdsvej 6
8000 Århus C.
Telefonnummer: 8730 1670

INDHOLDSFORTEGNELSE

Resumé og konklusioner	
1. Indledning	
1.1. Baggrund for oprettelse af BagHuset	
1.2. Formål med evalueringen	
1.3. Metode og materiale	
1.4. Rapportens opbygning	
2. Om BagHuset	
3. BagHusets programteori	
3.1. Komponent "Kontakt"	
3.2. Komponent "Basale behov"	
3.3. Komponent "Netværk/Familie"	
3.4. Komponent "Netværk/Traditioner"	
3.5. Komponent "Møde"	
3.6. Komponenter "Akutsoveværelse"	
3.7. Komponent "Internt samarbejde"	
3.8. Komponent "Planlægning"	
4. Vurderinger af indsatsen	
4.1. Komponent "Kontakt"	
4.2. Komponent "Basale behov"	
4.3. Komponent "Netværk/Familie"	
4.4. Komponent "Netværk/Traditioner"	
4.5. Komponent "Møde"	

- 4.6. Komponenter “Akutsoveværelse”
- 4.7. Komponenten “Internt samarbejde”
- 4.8. Komponenten “Planlægning”

Resumé og konklusioner

BagHuset fungerer som et integreret tilbud under Forsorgstilbudet MidtByen, Psykiatrien i Århus Amt. Forsorgstilbudet MidtByen er et opsøgende støtte- og omsorgstilbud til vanskeligt stillede sindslidende med svære misbrugsproblemer og boligsociale problemer. Brugere er ligeledes præget af dårlig social funktionsevne. BagHuset åbnede den 21. februar 2000, og hensigten er at skabe et rummeligt og fleksibelt værested og aktivitetstilbud for MidtByens brugere. BagHuset varetager basale værestedsfunktioner, er rammen for samvær, har aktivitetstilbud såsom billard og computer med internetadgang, arrangerer ture, og kan tilbyde overnatning i et akutsoveværelse. Målet er at forbedre brugernes grundlæggende levevilkår. Der er tilknyttet to faste medarbejdere til BagHuset. Sammen med de andre medarbejdere i MidtByen arbejder de på tværs af BagHuset og det øvrige opsøgende og kontaktablegende arbejde i MidtByen.

Evalueringen af BagHuset er foretaget som en selvevaluering. Det vil sige, at evalueringen er gennemført af to fast tilknyttede medarbejdere i BagHuset (evalueringsteamet) i samarbejde med BagHusets afdelingsleder. Center for Evaluering, Psykiatrien i Århus Amt har fungeret som konsulenter i evalueringsprocessen og har bistået i den endelige udformning af rapporten. Rapporten er således et resultat af et samarbejde mellem evalueringsteamet og Center for Evaluering, hvor valg af perspektiv og metoder og ansvaret for konklusioner dog påhviler evalueringsteamet.

Evalueringen har fundet sted i perioden august 2001-juni 2002. Fokus for evalueringen er brugernes oplevelser af og erfaringer med BagHusets arbejde. På den baggrund består datasamlingen af brugerinterviews, kontaktpersoninterviews, beskrivelser af brugerforløb og dagbogsnotater om en måneds arbejde i BagHuset. Med brugerperspektivet som udgangspunkt er målet at evaluere BagHusets virke i den tre-årige projektperiode og opsamle faglige erfaringer til brug i en fortsat udviklingsproces.

Grundlaget for evalueringen er en kortlægning af BagHusets programteori. Programteorien beskriver

de arbejdsmetoder medarbejderne i BagHuset gør brug af og de forventede resultater. BagHusets programteori består af otte komponenter: "Kontakt", "Basale behov", "Netværk/Familie", "Netværk/Traditioner", "Møde", "Akutsoveværelse", "Internt samarbejde" og "Planlægning". Med undtagelse af komponenterne "Internt samarbejde" og "Planlægning" er aktiviteterne i BagHusets programteori først og fremmest rettet mod brugerne. Da udgangspunktet for evalueringen er brugernes oplevelser af og erfaringer med BagHusets arbejde, omhandler evalueringen derfor især komponenterne "Kontakt", "Basale behov", "Netværk/Familie", "Netværk/Traditioner", "Møde" og "Akutsoveværelse".

Vurderinger og diskussionsoplæg

BagHuset er et værested, hvor brugerne kan få deres basale behov opfyldt. Brugerne giver i evalueringen udtryk for, at muligheden for at få varm mad spiller en stor rolle for deres tilknytning til BagHuset. Opfyldelsen af basale behov kan danne grundlag for, at brugerne får lyst og overskud til at deltage i det sociale samvær i BagHuset. Forudsætningen er dog tilstedeværelsen af de aktiviteter, der handler om at skabe en tryk, struktureret og meningsfuld ramme for den enkelte bruger og det sociale fællesskab.

Det kan på baggrund af den aktuelle evaluering konstateres, at det er vigtigt, at der er faste åbningstider og at døren er låst. Det er med til at skabe faste rammer, forudsigelighed og tryghed for brugerne i BagHuset.

Det kan konstateres, at brugerne fremhæver det misbrugsfrie miljø som værende afgørende for deres lyst til at komme i BagHuset.

Muligheden for socialt samvær har tilsyneladende stor betydning for brugernes lyst til at komme i BagHuset. I BagHuset kan brugerne deltage i fælles aktiviteter og traditioner, og dermed blive del af et socialt fællesskab. Evalueringen har vist, at en vigtig del af arbejdet i BagHuset består i at inddrage brugerne i dagligdags aktiviteter, og derigennem formidle viden om spillereglerne for socialt samvær. I programteorien benævnes denne aktivitet "almen opdragelse", men evalueringen viser, at der også er tale om en generel socialiseringsproces, hvor brugerne lærer at begå sig i et fællesskab. Samtidig stiller

det tætte samvær dog store krav til brugerne, og det er forskelligt, hvor meget de er i stand til at deltage. Skabelsen af et velfungerende fællesskab afhænger derfor i høj grad af medarbejdernes initiativ og vedholdenhed. I den forbindelse spiller de personlige relationer mellem brugere og medarbejdere en afgørende rolle. I kraft af deres arbejde som kontaktpersoner trækker medarbejderne brugere med ind i BagHuset, og gennem deres tilgængelighed i BagHuset får brugerne muligheden for at være den opsøgende part og selv tage ansvar for kontakt.

Respekten for den enkelte bruger og medarbejdernes omsorg og nærvær er et gennemgående træk i komponenterne. Brugere giver udtryk for, at de i BagHuset bliver behandlet, som de ikke er blevet behandlet andre steder. Denne holdning til brugerne understøttes også af de fysiske rammer i BagHuset, med nyistandsatte lokaler, åbent køkkenmiljø, kvalitetsmøbler og gode faciliteter såsom computer med internetadgang, TV og DVD. Medarbejderne tager i deres arbejde udgangspunkt i brugernes behov og situation, men stiller samtidigt krav til samværsformen. Kravene består bl.a. i det nævnte misbrugsfrie miljø, krav om tilbagebetaling ved kredit, og krav om god opførsel. Det handler først og fremmest om at skabe en ligeværdig relation mellem medarbejdere og brugere, men også om at give brugerne nogle sociale kompetencer.

Det kan konstateres, at medarbejdernes arbejdsform og holdninger til samværet med brugerne, har betydning for at arbejdet i BagHuset resulterer i de forventede resultater.

Det kan diskuteres, om det tætte samvær i BagHuset afholder nogle brugere i MidtByen fra at benytte BagHuset.

BagHuset er først og fremmest brugernes sted. For de brugere, der kommer regelmæssigt i BagHuset, fungerer BagHuset som en tryk og velkendt base. Samtidig står medarbejderne til rådighed med støtte og praktiske hjælp, og det danner grundlag for, at brugerne benytter BagHuset som mødested og samtalerum i relation til offentlige instanser, kontaktpersoner og pårørende. Brugere giver i evalueringen udtryk for, at de føler sig på hjemmebane i BagHuset, og at møder med f.eks. offentlige instanser i højere grad foregår på brugernes præmisser, når de finder sted i BagHuset.

Det kan konstateres, at BagHuset bruges som mødelokale, og at det giver brugerne en mulighed for at

bruge medarbejderne som støttepersoner i mødet med offentlige instanser og pårørende.

Evalueringen har vist, at medarbejdernes rolle som støttepersoner er en aktivitet i BagHusets programteori.

Det er evalueringsteamets vurdering, at en del brugere strukturerer deres dagligdag omkring opholdet i BagHuset. Flere af brugerne giver også udtryk for, at de gerne så åbningstiderne udvidet, så der blev mulighed for at komme i BagHuset hver dag. Den begrænsede åbningstid spiller også en rolle i forhold til akutsoveværelset. Brugere, som benytter akutsoveværelset til overnatning, har kun i særlige tilfælde adgang til BagHusets øvrige faciliteter uden for åbningstiden, og BagHusets funktion som "dagligstue" for brugere i akutsoveværelset er derfor begrænset.

Det kan diskuteres, om BagHuset skal fortsætte i sin nuværende form med begrænset åbningstid og kun ét akutsoveværelse.

De interviewede brugere og kontaktpersoner bekræfter på mange områder tilstedeværelsen af BagHusets programteori. Muligheden for at få dækket basale behov danner sammen med medarbejdernes arbejdsform og holdning til brugerne grundlag for, at brugerne oplever BagHuset som et fristed, hvor de kan samle overskud og i perioder få det bedre fysisk, psykisk og socialt.

For mig er det en livline til livet, når jeg har det dårligt. Det må lyde godt til en evaluering. Det er fritidspræget, og det er fint. En dag tror jeg ikke, at jeg passer til det mere.....

Jeg havde bestemt mig for at sige, at det vigtigste er livline, 4 gange varm mad og tilfredshed.

(Brugerinterview)

Med hensyn til komponenterne "Internt samarbejde" og "Planlægning", er målgruppen langt overvejende de andre medarbejdere. Da denne evaluering er foretaget ud fra et brugerperspektiv, har evalueringsteamet ikke foretaget en egentlig evaluering af disse komponenter. I stedet bruges beskrivelsen af komponenternes aktiviteter og forventede resultater som grundlag for at stille spørgsmål til BagHusets fremtidige virke. Det vil sige, at den sidste del af rapporten former sig som et oplæg til diskussioner om, hvordan BagHuset skal fungere, og hvordan arbejdet kan organiseres og udvikles i fremtiden.

1. Indledning

1.1 Baggrund for oprettelse af BagHuset

- Den 30.5.1997 Psykiatrideledelsen i Århus Amt ved Socialpsykiatrichef Leif Gjørtz Christensen, sender ansøgning om økonomisk støtte til etablering af et flex-hus til Socialministeriet.
- Den 10.11.1997 Socialministeriet bevilger penge til oprettelse af et flex-hus i en projektperiode på indtil 3 år.
- Den 4.9.1998 MidtByens personale afholder stop-op-dage (faglige temadage), hvor diskussionen bl.a. er indholdet i et flex-hus.
- Den 1.4.1999 Ansættelse af to medarbejdere til oprettelse af flex-huset.
- Den 21.2.2000 BagHuset (flex-huset / værestedet) åbner.
- Den 8.8. 2001 Psykiatrideledelsen bevilger penge til MidtByens samlede budget, så BagHuset bliver permanent.
- Den 31.3.2002 Projektperioden udløber.

Efter opstarten af Forsorgstilbudet MidtByen under Psykiatrien i Århus Amt i sommeren 1996 blev det ret hurtigt klart for medarbejderne, at der manglede et sted, hvor medarbejderne kunne mødes med brugerne. På daværende tidspunkt måtte samtaler og møder afholdes på f.eks. Kirkens Korshærs varmestue, på banegården eller i Sallings cafeteria, hvor der er megen uro og mange forstyrrelser.

Medarbejderne i MidtByen mente, at det kunne være godt med eget værested. Det skulle være et

fleksibelt sted, primært en kaffestue, hvor brugerne kunne få varm mad, varme og bad.

Socialministeriet udbød en Storby-pulje og Socialpsykiatri-chef, Leif Gjørtz Christensen søgte om økonomisk støtte til igangsættelse af udviklingsprojekter til forbedring af ikke-indlagte psykiatriske patienters forhold. Pengene blev bevilget den 10. november 1997. Fra denne dato og indtil BagHuset blev en realitet, blev der brugt mange ressourcer på at finde egnede lokaler og egnet placering til et værested. Der var flere aktuelle muligheder, men først da MidtByen flyttede til Kirkegårdsvej 6, var der en reel mulighed for at åbne et værested i tilknytning til MidtByen.

Der blev ansat to medarbejdere den 1.april 1999, som skulle være med til opstarten af værestedet. Tiden indtil selve åbningsdagen blev brugt til praktiske og organisatoriske forberedelser.

Den 21.februar 2000 åbnede BagHuset.

Efter 1½ års eksistens var det MidtByens vurdering, at der fortsat var behov for den indsats, der ydes i og ud fra BagHuset. Derfor søgte den daværende afdelingsleder Psykiatrilædelser i Århus Amt om en udvidelse af MidtByens samlede budget, så BagHuset fortsat kunne eksistere og de to medarbejdere, der var ansat i projektperioden kunne blive fastansatte.

Psykiatrilædelser i Århus Amt kom ansøgningen i møde og som resultat er BagHuset nu et integreret tilbud i Forsorgstilbudet MidtByen.

1.2 Formål med evalueringen

Evalueringen af BagHuset ("Flex-Huset") har fundet sted i perioden august 2001-juni 2002, og omhandler BagHusets virke i den 3-årige projektperiode. Evalueringen er gennemført af de to fast tilknyttede medarbejdere i BagHuset (evalueringsteamet) i samarbejde med BagHusets afdelingsleder, mens Center for Evaluering, Psykiatrien i Århus Amt har fungeret som konsulent i evalueringsprocessen. Formålet med evalueringen har været at tilvejebringe et informationsgrundlag med henblik på stillingstagen til BagHusets fremtid. På den baggrund har medarbejderne ønsket at:

- , Dokumentere BagHusets indsats i forhold til målgruppen.
- , Beskrive arbejdsmetoder.

- , Opnå viden om brugernes oplevelse af BagHuset.
- , Opsamle faglige erfaringer til brug i en fortsat udviklingsproces.

1.3 Metode og Materiale

Det styrende princip i evalueringen er beskrivelsen af BagHusets programteori¹. Gennem kortlægningen af BagHusets programteori har medarbejderne beskrevet de komponenter, aktiviteter og resultater, som udgør BagHusets arbejdsmetoder. Beskrivelsen præsenteres i et diagram og giver en systematisk oversigt over hvert enkelt område/komponent, hvilke aktiviteter man benytter sig af, hvilke målgrupper aktiviteterne retter sig mod, og hvilke resultater man forventer sig af indsatsen. Diagrammet fremstår således som evalueringsteamets teori for strukturen og principperne bag BagHusets arbejde.

BagHusets programteori blev formuleret på et møde mellem evalueringsteamet, BagHusets afdelingsleder og Center for evaluering. Efter en brainstorm på, hvilke aktiviteter der udgør arbejdet i BagHuset, blev aktiviteterne kategoriseret i otte overordnede grupper. Disse grupper udgør komponenterne i BagHusets programteori. På et senere møde blev der arbejdet videre med komponenterne, og målgruppe og forventede resultater blev beskrevet.

På baggrund af den fremkomne programteori har medarbejderne indsamlet data til at belyse de faktiske resultater af de beskrevne aktiviteter og metoder. Målet med indsamlingen af data er at vurdere, om der er overensstemmelse mellem de forventede resultater og praksis.

Datasamlingen består af fire typer data:

- , Beskrivelser af brugerforløb.
- , Den aktuelle eksempelsamling.
- , Brugerinterviews.
- , Kontaktpersoninterviews.

¹Anvendelsen af programteori i forbindelse med evalueringer er inspireret af en komponentmodel, Program Logic Model, som oprindeligt blev udviklet af Ottawa-Carleton Health Departement og Ontario Ministry of Health. Yderligere oplysninger kan findes på : WWW.ottawa.ca/academic/med/epi/what.htm

Evalueringsteamet har beskrevet seks **brugerforløb** for brugere, som har benyttet BagHuset i perioden 1.12.2000-1.12.2001. Brugerne er udvalgt ved at fokusere på brugere, der kommer hver dag, brugere, der kommer engang imellem og brugere, der er stoppet med at komme i BagHuset.

Den aktuelle eksempelsamling er en dagbog over aktiviteter og begivenheder i BagHuset i december måned 2001 (3.12.2001-2.1.2002). Evalueringsteamet beskriver her dages forløb, særlige arrangementer og ture, og samværet med brugerne. Dagbogen er udelukkende ført i denne begrænsede periode til brug i evalueringen.

Evalueringsteamet har foretaget tre individuelle **brugerinterviews** på baggrund af en fastlagt interviewguide. Udgangspunktet var at interviewe de seks brugere, som er beskrevet i bruger-forløbene. På interviewtidspunktet indgik to brugere imidlertid i behandlingsforløb i andet regi, mens en bruger ikke reagerede på invitationen til at medvirke.

Interviewene blev gennemført i lokaler i tilknytning til BagHuset, og evalueringsteamet sørgede for at skabe hyggelige rammer med kaffe, slik og cigaretter.

De fire **interviews med kontaktpersoner** (medarbejdere i MidtByen og BagHuset) er ligeledes gennemført som individuelle interviews, og valget af kontaktpersoner er sket på baggrund af brugerforløbene. Til disse interviews blev der også anvendt en fastlagt interviewguide udformet på baggrund af BagHusets programteori.

Både brugerinterviews og kontaktpersoninterviews er løbende noteret ned under interviewene, idet den ene deltager i evalueringsteamet har interviewet, mens den anden skrev ned. Umiddelbart efter at interviewene er afsluttet, har evalueringsteamet renskrevet interviewnotaterne. I denne første bearbejdning af interviewene er væsentlige emner og sætninger blevet klargjort.

Den endelige bearbejdning af data, hvor data fra de enkelte delundersøgelser er blevet sammenfattet i forhold til hver enkelt komponent, er ligeledes foretaget af evalueringsteamet med assistance fra Center for Evaluering i selve skriveprocessen. Denne rapport er således et resultat af et samarbejde mellem evalueringsteamet og Center for Evaluering, hvor valg af perspektiv og metoder og ansvaret for

konklusioner dog påhviler evalueringsteamet. Det betyder også, at når der i det følgende står “Vi” og “Vores”, er der tale om evalueringsteamets erfaringer og vurderinger.

Selvevaluering

Som det fremgår af ovenstående, er evalueringen af BagHuset gennemført som en selvevaluering. Det vil sige, at medarbejderne i evalueringsteamet i høj grad selv har styret processen og fungeret som evaluators på deres egen praksis. Evalueringsteamet har valgt at fokusere på brugerne i denne evaluering. Dette perspektiv er først og fremmest et udtryk for, at evalueringsteamet har ønsket at opnå viden om *brugernes erfaringer med og oplevelser af BagHusets arbejde*.

Sideløbende med evalueringsprocessen har deltagerne i evalueringsteamet været hovedansvarlige for arbejdet i BagHuset. For dels at fastholde det valgte perspektiv, og dels at holde rollerne som evaluator, medarbejder og kollega adskilt, har evalueringsteamet derfor valgt ikke at inddrage de andre medarbejders vurdering af BagHusets indsats og deres holdninger til det interne samarbejde.

Evalueringsteamet har gode erfaringer med at adskille rollerne som evaluator/medarbejder/kollega i dataindsamlingsprocessen. Det at f.eks. brugerinterviews rent fysisk fandt sted i et lokale, hvor brugere og medarbejdere normalt ikke opholder sig sammen, var medvirkende til at skabe et “rum”, hvor relationen mellem evaluator - interviewperson var forskellig fra relationen medarbejder - bruger. I den forbindelse oplevede evalueringsteamet, at selvevalueringsmetoden var en fordel i forhold til brugerne, fordi brugerne på forhånd følte sig trygge ved evaluatorene i interviewsituationen. På baggrund af evalueringsprocessen er det evalueringsteamets erfaring, at interviews med brugere og kontaktpersoner kunne have profiteret af en mindre struktureret interviewguide. Set i bagespejlet ville evalueringsteamet gerne have stille både nye og uddybende spørgsmål og i højere grad have lagt op til diskussion i interviewsituationen. Derudover bærer selvevalueringen præg af, at evaluatorene igennem hele forløbet har kunnet trække på egne erfaringer fra arbejdet i BagHuset og dermed en konkret viden om den praktiske dagligdag. Det har været en hjælp i forhold til at identificere centrale undersøgelsesområder, men indebærer også risikoen for, at nogle perspektiver overses.

Evalueringsteamet fremhæver det overblik over og den forståelse for arbejdsmetoder og resultater, som evalueringsprocessen har resulteret i:

Det har gjort det nemmere at arbejde i BagHuset, nu hvor komponenterne er blevet klarlagt. Det giver en ro og en sikkerhed i arbejdet. Det bedste er, at være blevet klar over, hvad meningen med arbejdet er.

(Deltager i evalueringsteamet)

Derudover har det været en udfordring for evalueringsteamet at deltage og fordybe sig i processen, og arbejdet med evalueringen har dermed fungeret som et udviklingsredskab både fagligt og personligt.

Evalueringen af BagHuset har strakt sig over næsten et år og har krævet tid - tid, som er gået fra det daglige arbejde i BagHuset og MidtByen som sådan. Det har ført til et øget arbejdspress på de øvrige medarbejdere. På den baggrund er det evalueringsteamets erfaring, at en selvevaluering som denne kunne profitere af, at der blev afsat ekstra ressourcer f.eks. i form af frikøbt arbejdstid. Især i forbindelse med skriveprocessen, som har været omfattende og svær at passe ind i det daglige arbejde. En anden mulighed kunne være at inddrage alle medarbejderne i BagHuset i processen, og dermed først og fremmest anvende evalueringen som et fælles udviklingsredskab.

Etik

Undersøgelsen er blevet gennemført inden for rammerne af eksisterende registertilladelser for Århus Amt. De involverede brugere har givet informeret samtykke. Datasamlingen indeholder følsomme oplysninger, og derfor er brugernes identitet sløret i rapporten. Det har været vigtigt for evalueringsteamet at gengælde den tillid, brugerne har vist ved at medvirke i undersøgelsen.

1.4 Rapportens opbygning

Rapporten indledes med et resumé og evalueringens konklusioner. Herefter følger denne indledning og yderligere tre kapitler. I kapitel 2 beskrives BagHuset som en integreret del af MidtByen, de fysiske rammer og organisatoriske forhold. Derudover indeholder kapitlet en præsentation af BagHusets målgruppe og dagligdag. I kapitel 3 gennemgås BagHusets programteori, og de enkelte komponenter beskrives. I kapitel 4 fremlægges evalueringsteamets vurderinger af de enkelte komponenter med brug af eksempler fra datasamlingen.

2. Om BagHuset

BagHuset fungerer som et integreret tilbud under Forsorgstilbudet MidtByen. Forsorgstilbudet MidtByen er et opsøgende støtte- og omsorgstilbud til vanskeligtstillede sindslidende med svære misbrugsproblemer og boligsociale problemer. BagHuset åbnede den 21. februar 2000, og hensigten er at skabe et rummeligt og fleksibelt værested- og aktivitetstilbud for MidtByens brugere. BagHuset varetager basale væresteds funktioner, er rammen for samvær, har aktivitetstilbud såsom billard og computer med internetadgang, arrangerer ture, og kan tilbyde overnatning i et akutsoveværelse. Målet er at forbedre brugernes grundlæggende levevilkår. Der er tilknyttet to faste medarbejdere til BagHuset. Sammen med de andre medarbejdere i MidtByen arbejder de på tværs af BagHuset og det øvrige opsøgende og kontaktetablerende arbejde i MidtByen.

Fysiske rammer

MidtByen har adresse på Kirkegårdsvej 6, Århus C. I forhuset er der kontorlokaler, som deles med Team for Misbrugspsykiatri. I baghuset er der mødelokaler i stueetagen, og på første sal ligger værestedet BagHuset og et akutsoveværelse.

BagHuset består af to store, lyse rum opdelt af en glasvæg. Før åbningen af BagHuset blev hele etagen istandsat, skillevægge blev flyttet, en kraftig udsugning blev installeret, der kom ny gulvbelægning på, alt blev malet og et nyt køkken blev monteret. Alt inventar blev købt fra ny: sorte lædersofaer og -stole, et langbord med tilhørende spisebordsstole, caféborde med stole, reoler, billardbord, TV, video, ghettoblaster og computer. Valget af nye møbler er bevidst for at signalere overfor brugerne, at de fortjener at have et hyggeligt og pænt sted at være. I BagHuset lægges der vægt på en hyggelig atmosfære med grønne planter, dug på bordet og levende stearinlys. En bruger siger:

Der er lidt Kronborg over det, mit hjem er mere pauvert.

(Brugerinterview)

I det første rum er der et åbent køkken, hvor brugerne ofte står ved halvmuren for at snakke med den

medarbejder, der laver mad. Desuden står her spisebord og to caféborde, en sofagruppe og to computerborde med hver sin computer. I det første rum sidder brugerne og læser avis, spiller spil, spiller på computerne, snakker og her indtages maden og kaffen som oftest.

I det andet rum står billardbordet, TV med tilhørende video, DVD, stereoanlæg og telefon. Døren kan lukkes ind til dette rum, uanset om det er for at få ro til at snakke sammen eller tale i telefon. Eller om det er for at høre høj musik eller se TV i fred og ro:

Det er væsentligt, at der er flere rum. Hvis der er noget, der kører op i det ene rum, kan man trække sig tilbage til det andet rum.

(Kontaktpersoninterview)

Desuden er der to depotrum til dels madvarer, dels rengøringsartikler og de to rum er aflåste.

Fra trappeopgangen på første sal er der adgang til akutsoveværelset og i mellemgangen mellem trappeopgangen og selve værestedet er der et toilet og et baderum, hvor der desuden står en vaskemaskine og en tørretumbler. I trappeopgangen i stuen findes låsbare bagagebokse, hvor brugerne kan opbevare deres ejendele.

Akutsoveværelset er ca. 8 m² stort. Der er en seng, et sengebord med en clockradio og en lampe, en stol og et skab. Sengen er redt op med sengetøj og -linned.

Åbningstider og personaledekning

Da BagHuset startede var åbningstiderne: Mandag og tirsdag 6-14, torsdag 14-21, fredag 10-14 og søndag 10-18.

Der var fem medarbejdere tilknyttet BagHuset på daværende tidspunkt og de dækkede vagterne, så der altid var to medarbejdere i BagHuset ad gangen. Åbningstiderne blev valgt på baggrund af, at Kirkens Korshærs Nattjeneste lukker kl. 6 om morgenen og at andre hjemløse brugere ofte starter deres dag meget tidligt. Det viste sig hurtigt, at der ikke var brugere i yderpunkterne af åbningstiden. Der blev brugt for mange personaleressourcer på disse åbningstider i BagHuset og efter nogle måneder ændredes åbningstiderne til at være mandag, tirsdag, torsdag og fredag kl. 10-14.

Samtidig blev strukturen omkring BagHuset ændret, så de to medarbejdere, der var ansat i projektperioden, hver har to vagter ugentlig i BagHuset sammen med en af de øvrige medarbejdere i MidtByen. De øvrige medarbejdere har to vagter i BagHuset i løbet af en fem ugers periode. Efter at strukturen blev ændret, kom der langt flere brugere i BagHuset. Vi mener, det skyldes, at medarbejderne / kontaktpersonerne trækker deres brugere med ind i BagHuset. Dels ved at medarbejderne selv får deres gang i BagHuset, dels ved at de inviterer deres brugere med i BagHuset, når de selv har vagt.

Målgruppe

Den typiske bruger er en mand på mellem 30 og 55 år. Langt de fleste har egen bolig, som enten er en lejlighed eller et værelse, men mange har boligsociale problemer. Brugeren bor alene og har ingen eller meget lidt kontakt til sin familie. Han har ikke mange venner, men måske nok bekendte, som han misbruger sammen med.

Han laver ikke selv mad hjemme, er ikke særlig omhyggelig med sin personlige hygiejne, har svært ved at få vasket tøj og gjort rent i boligen.

Han har en psykiatrisk diagnose, har ofte været i det psykiatriske system i flere år og har været indlagt på psykiatrisk hospital. Nogle er aktuelt i medicinsk behandling, andre "selvmedicinerer" sig med deres misbrug. Nogle bliver indlagt på Psykiatrisk Hospital i forbindelse med mødet med medarbejdere fra MidtByen.

Fysisk er han ofte i en dårlig tilstand: Han har dårlig tandstatus, synet er ikke tjekket i mange år, generelt får han ingen motion og en ensidig kost. Dårligt hjerte, dårlige lunger, en påvirket lever, begyndende mavesår, dårlig ryg, dårlig kondition og småsår er nogle af de følgevirkninger, et misbrug kan give, men de bliver sjældent konstateret, da brugerne ikke går til læge med det. Selv om de går til læge, formår brugerne ofte ikke at leve op til eventuelle forholdsregler.

Misbruget kan være af forskellig art: Hash, alkohol, heroin, kokain, speed, forskellige medicinpræparater, lighter gas, cellulosefortynder og æter. Misbruget kan også være af mad og drikke. Når kosten bliver ensidig, skyldes det dårlig opvækst, sygdom med tvangsprægede handlinger, sygdom, der gør det svært at handle ind og at mad bliver en tvingende nødvendighed og ikke en sund levevis. Ensidig kost kan

f.eks. være 400 g Nesquick og 2 liter sødmælk om dagen eller ½ kg havregryn med sukker og letmælk om dagen.

Brugernes baggrunde er meget forskellige. Nogle få har en uddannelse, andre har aldrig haft et arbejde. Nogle har haft en almindelig opvækst, andre er vokset op udenfor familien.

Nogle har haft en kriminel løbebane, som er startet i en ung alder. Ofte er kriminaliteten opstået af et begyndende misbrug og oftest er det berigelseskriminalitet. Nogle har siddet i fængsel i kortere eller længere perioder af deres liv.

Den typiske bruger har ingen fast partner og ikke noget aktivt seksualliv. De fleste har en drøm om et "normalt" liv med kone og børn og dermed et aktivt seksualliv.

Når vi kan tillade os at skrive så meget om en typisk bruger, er det fordi, brugerne er meget åbne overfor at fortælle om deres tidligere og nuværende liv, tanker og drømme, når de er i BagHuset.

BagHusets dagligdag

På en typisk dag benytter mellem fire og seks brugere BagHuset. BagHuset åbner kl. 10 og lukker kl. 14. De fleste morgener sidder en bruger alene i BagHuset fra kl. 8.00, efter at han har fået sin medicin. Han drikker kaffe, læser aviser og ser morgen-TV. Nogle eftermiddage sidder en anden bruger alene i BagHuset og benytter computeren.

En medarbejder køber frisk morgenbrød til BagHuset på vej til arbejde. Kl. 10 starter vi med at lave morgenmad og sørge for at de to morgenaviser er der. Oftest dækkes spisebordet til morgenmaden og vi spiser fælles morgenmad. Andre gange serveres den på cafévis ved cafébordene.

I perioder er brugerne der ved 10-tiden, andre dage dukker de først op timer senere. Det afhænger f.eks. af, om det er pensionsudbetalingsdag, hvor brugerne måske skal rundt og betale gæld, hvilke brugere, der er indlagt på Psykiatrisk Hospital, eller hvor brugerne henter metadon eller medicin. På de dage hvor der ikke er så mange brugere, kan det betyde, at brugerne ikke bliver så længe, fordi de synes, det er lidt kedeligt. Andre dage kan de nyde, at der er mere fred og ro og tid til at snakke eller

spille billard.

Til sidst var der en bruger til middagen. Vi talte om at lave noget nem mad, men brugeren ville gerne have torsk, som stod på madplanen og han hyggede sig gevaldigt med, at der blev lavet mad kun til ham.

(Den aktuelle eksempelsamling)

Frokosten eller middagsmaden skal være klar til kl. 12.30, så på et tidspunkt i løbet af formiddagen, går en medarbejder i gang med at lave mad. Hvis en bruger har lyst til at deltage, er det fint under hensyntagen til god hygiejne, men lige så ofte står brugerne ved halvmuren ind til køkkenet, kommenterer madlavningen og deltager på den måde.

Hvis nogle af brugerne har lyst, dækker og afrydder de bord, ryster dugen, tænder stearinlys tømmer og fylder opvaskemaskine eller vander blomster.

Middagsmaden serveres ved spisebordet, hvor vi spiser sammen. Nogle brugere sidder ved bordet under hele måltidet, andre er hurtige til at gå fra bordet, når de har spist deres mad. Andre igen kommer og går, som de nu kan holde til at sidde med ved bordet. Nogle brugere vil hellere sidde ved cafébordene udenfor det tætte sociale samvær, men er på den måde alligevel lidt med i fællesskabet som betragtere.

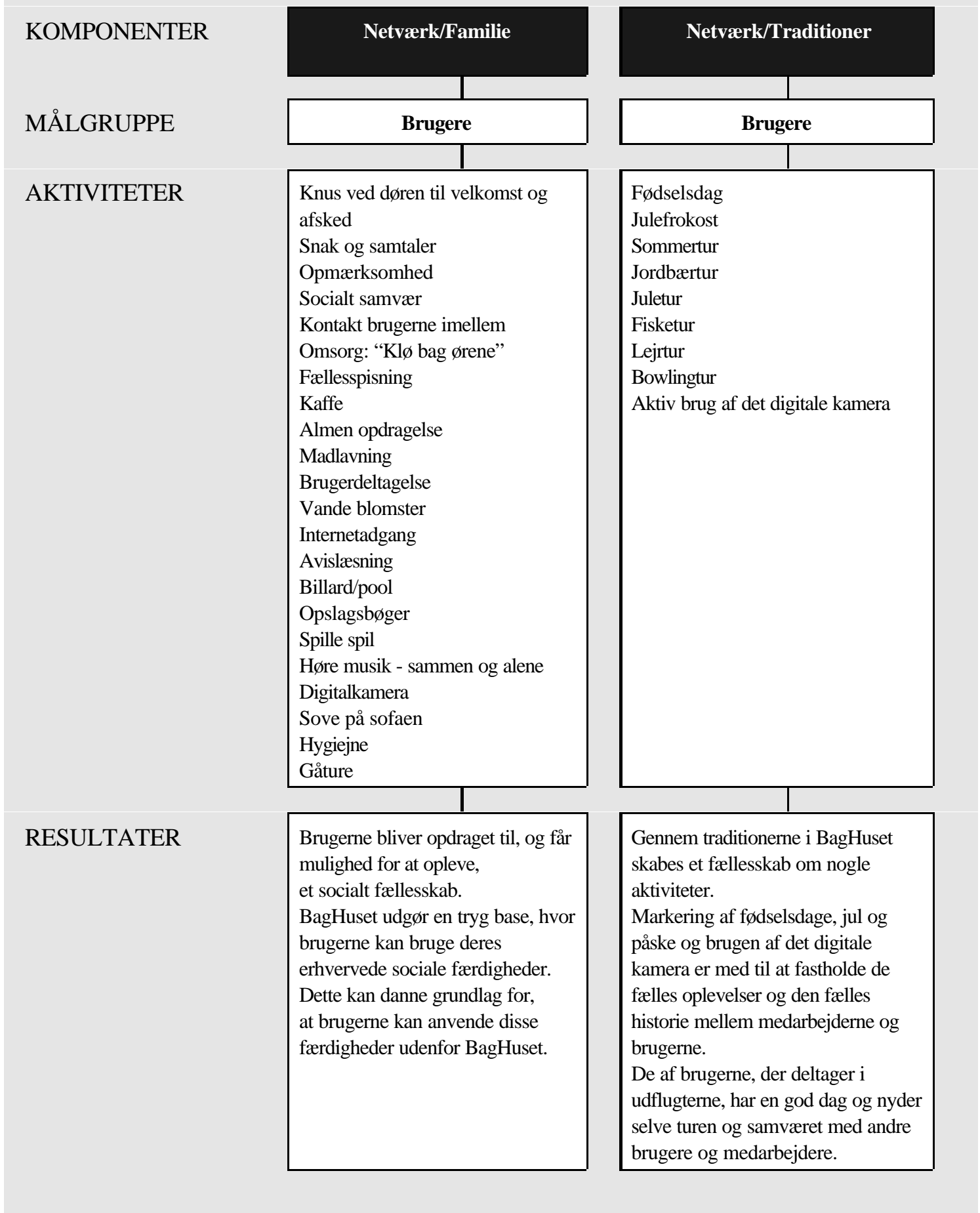
Hver dag er der praktiske opgaver i BagHuset, som ikke er direkte brugerrelaterede, men serviceopgaver, som medarbejderne bruger tid på. Det er f.eks. at registrere hvilke brugere der kommer og hvor lang tid de er der, ordne vasketøj, rydde op og tage imod betaling for mad.

Hvis der mangler en vare en dag, skal der handles, evt. sammen med en bruger. En gang om måneden laver de to fast tilknyttede medarbejdere en menu og en gang om ugen bestilles og modtages varer fra SuperBrugsen.

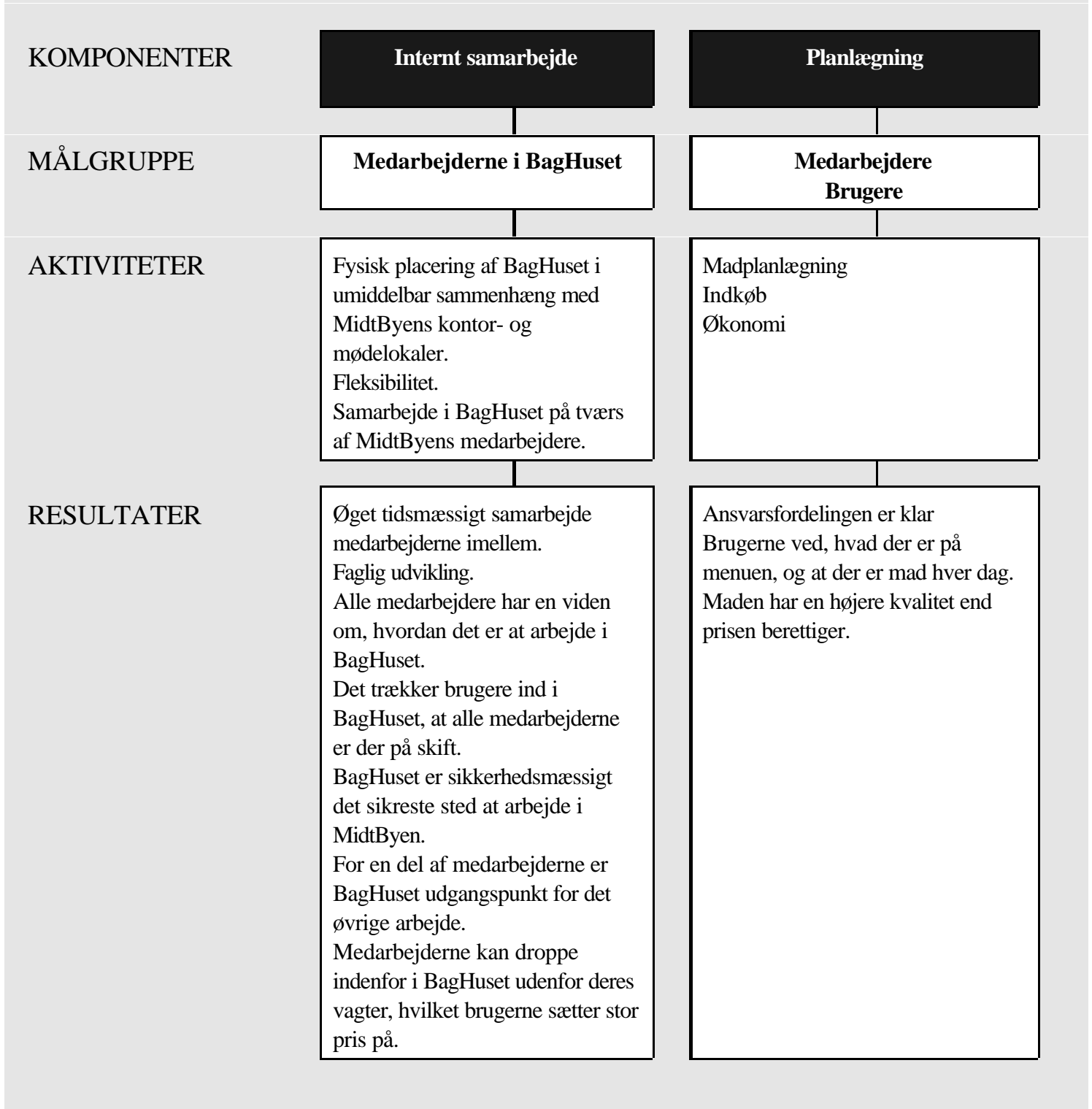
3. BagHusets programteori

På de følgende sider beskrives BagHusets programteori. I programteorien kortlægges aktiviteter og metoder, som udgør BagHusets arbejde, og de forventede resultater. Efter diagrammet følger en uddybende beskrivelse af de enkelte komponenter.

KOMPONENTER	Kontakt	Basale behov
MÅLGRUPPE	Brugere	Brugere
AKTIVITETER	<p>Velkomst: låse døren op og tage imod brugerne Faste åbningstider Fysik placering af BagHuset Medarbejdernes tilgængelighed Kombination af skiftende og to fast tilknyttede medarbejdere Opsøgende/motiverende arbejde via MidtByen Møde mellem kontaktperson og bruger Medarbejderne er aktive i kontakten til brugerne Øget tidsmæssigt samvær /observation</p>	<p>Sund, økologisk mad Madpakker Vitaminpilleuddeling Kaffe Rulletobak Misbrugsfrit miljø Gode fysiske rammer Toilet Middagssøvn Mulighed for at bade Fodbad Akutsoveværelse Tøjtøjsvask Symaskine Mulighed for at telefonere Mulighed for kredit</p>
RESULTATER	<p>Brugerne har mulighed for at op-søge medarbejderne i BagHuset De faste brugere af BagHuset kommer hver dag i hele åbningstiden Nogle brugere opfatter BagHuset som indbegrebet af MidtByen Brugere ved hvornår medarbejderne er tilgængelige Brugere får et mere fortroligt og trygt forhold til hele MidtByen og Team for Misbrugspsykiatri Brede observation af brugere</p>	<p>Brugernes basale behov dækkes og brugerne bliver selv opmærksomme på deres behov. Brugernes selvbillede påvirkes i en positiv retning, og de får overskud til at beskæftige sig med andre sider af tilværelsen.</p>

KOMPONENTER	Møde	Akutsoveværelse
MÅLGRUPPE	Brugerne og brugernes netværk	Boligløse brugere. Ofte ved udskrivning fra hospital, fængsel eller direkte fra gaden. Brugere som har brug for aflastning i forhold til en eksisterende bolig.
AKTIVITETER	<p>Samtalerum for bruger og kontaktperson Mødested for bruger og Team for Misbrugs-psykiatri Mødested for bruger og Socialmedicinsk Klinik Mulighed for at benytte telefon Opbevare vigtige papirer for brugerne, mødeindkaldelser etc.</p>	<p>Fysisk placeret i forbindelse med BagHuset centralt i midtbyen, men med en meget diskret og isoleret beliggenhed. Akutsoveværelset udlånes vederlagsfrit. Brugeren får en skriftlig attest på, at han har ret til at benytte akutsoveværelset, samt en nøgle dertil. Adgang til toilet og bad. Værelset kan tilbydes med to minutters varsel. Mulighed for middagssøvn.</p>
RESULTATER	<p>BagHuset fungerer som hjemmebane for både bruger og kontaktperson i stedet for at mødes på banegården, biblioteket, varme-stuer og lign.. Det giver mere ro og stabilitet i mødet. Hjemmebanefordel for brugerne i forhold til møder med eksterne samarbejdspartnere. Brugerne tager selv initiativ til at kontakte offentlige instanser. Brugerne kan forberede en telefonsamtale med medarbejderne i BagHuset, før de ringer. Brugerne bliver bedre til at overholde aftaler.</p>	<p>Efter beslutning på postmøde eller efter aftale med afdelingslederen kan MidtByens medarbejdere tilbyde adgang til akutsoveværelset. BagHuset bliver ofte dagligstue for beboeren. Brugerne har efterfølgende knyttet sig meget til MidtByen. Ophold i akutsoveværelset kan danne basis for, at brugerne efterfølgende enten kan rummes på forsorgshjem eller flytte i egen bolig (indenfor MidtByens regi).</p>

3.1 Komponenten “Kontakt”

Når brugeren kommer til BagHuset, er døren låst. Medarbejderne åbner døren og byder brugeren velkommen “som derhjemme”. Brugeren får et minuts individuel kontakt og evt. et knus. På samme måde tager medarbejderne også afsked med brugeren ved døren. At døren er låst har flere funktioner. Det er kun brugere, der er indskrevet i MidtByen, der kommer ind, og det ved brugerne, hvilket giver dem tryghed. De kan være i fred for pushere, og folk de skylder penge, og de har vished for, at medarbejderne kontrollerer, hvem der kommer ind. I mødet i døren bliver medarbejderne opmærksomme på den enkelte brugers tilstand. En ulempe ved at døren er låst er, at medarbejderne bliver afbrudt i samværet med andre brugere eller i praktiske gøremål, og at brugeren føler BagHuset som en lukket afdeling, hvor man skal låses ind og ud. Man går ikke bare ind “som derhjemme”.

BagHuset er placeret i tilknytning til MidtByen og Team for Misbrugspsykiatri. Det medvirker til, at brugeren får et mere fortroligt og trygt forhold til den samlede organisation. Samtidigt øger det medarbejdernes tilgængelighed for brugeren. Brugere har mulighed for at opsøge medarbejderne i BagHuset, hvor det tidligere har været medarbejderne, der har lavet aftaler og har opsøgt brugerne hjemme eller på gaden. Mødet mellem kontaktperson og bruger bliver mere nuanceret, fordi brugeren kommer i BagHuset op til 16 timer om ugen - ude i byen eller i brugerens eget hjem har kontaktpersonerne sjældent mulighed for at tilbyde mere end 1-4 timers kontakt om ugen. Derudover kan brugere opsøge andre medarbejdere, komme for at være med i det sociale fællesskab i BagHuset eller komme for at få mad og bad i BagHuset. For nogle af brugerne er det nyt at være den opsøgende part.

Der er faste åbningstider i BagHuset. Derudover er det muligt for brugerne at benytte BagHusets faciliteter udenfor åbningstiden, som f.eks. computer, TV eller aviser, efter aftale med medarbejderne.

For at benytte BagHuset skal man som udgangspunkt være indskrevet som bruger i MidtByen. I en periode kom en bruger, som ikke var indskrevet i MidtByen, men som benyttede sig af toiletbesøg, middagssøvn, gode rammer, vitaminpilleuddeling, sund mad, kredit og kaffe. På trods af, at han benyttede BagHuset i den fulde åbningstid i perioder i løbet af 1½ år, valgte han os fra, da vi ville indskrive ham som bruger af MidtByen, da han ikke ville registreres.

Der er to medarbejdere, der hver har to vagter om ugen i BagHuset, de resterende medarbejdere har hver to vagter i løbet af fem uger. Det betyder, at der hver dag er skiftende medarbejdere og det udvider brugerens kontaktevne at lære forskellige medarbejdere at kende. Brugere bruger medarbejderne forskelligt og bliver i stand til at nuancere deres kontakt.

Rotationsordningen med at alle medarbejdere er i BagHuset på skift, giver en bredere observation af brugeren.

3.2 Komponenten “Basale behov”

De fleste af brugerne er ikke i stand til at få dækket deres basale behov. Medarbejderne i BagHuset sørger for, at muligheden for at få dækket de basale behov er til stede. Medarbejderne stiller sig til rådighed for at dække disse behov og medarbejderne tilbyder aktivt hjælp til at brugerne får dækket disse behov. Forskellige medarbejdere har opmærksomhed på forskellige sider af de basale behov.

I BagHuset tilbydes brugerne bl.a. bad, fodbad, klipping og tøjvask. Brugere, der ikke kan overskue at vaske derhjemme, opfordres til at tage deres vasketøj med. F.eks. kan det være uoverskueligt at bestille en vasketid i vaskekælderen derhjemme, købe poletter og overholde vasketiden. I BagHuset hjælper medarbejderne brugerne med at vaske tøjet og tørre det.

Sund mad er en anden væsentlig aktivitet under komponenten “Basale behov”. Maden er så vidt mulig økologisk, og målet er at lave lækker mad, som kan forbedre brugernes sundhedstilstand. To gange ugentligt serveres varm middagsmad, og derudover tilbydes madpakker og vitaminpiller. Det er forskelligt i hvor høj grad brugerne gør brug af muligheden for at få dækket deres basale behov. Et eksempel er en bruger, som reelt er hjemløs og ikke modtager ydelser fra det offentlige. Han benytter ikke andre væresteder eller varrestuer. Hans kontaktpersoner træffer ham på gaden ca. én gang ugentligt og giver ham madpakker fra BagHuset. Han kender til dets muligheder, men endnu er det ikke lykkedes at få ham med ind i BagHuset.

Brugere må ikke misbruge i BagHuset. Af og til kommer der brugere, der er påvirkede og hvis de er så påvirkede, at de sidder og sover, tilbydes de at sove i akutsoveværelset, hvilket de ofte tager imod. Det er aldrig snakken om misbrug, der er i centrum i BagHuset, men selvfølgelig bliver emnet berørt

indimellem. Der er hidtil aldrig opstået problemer med, at nogle ville misbruge i BagHuset, - kulturen er tydeligvis ikke til det. Vi tror, det er et pusterum fra misbruget at være i BagHuset.

3.3 Komponenten ‘Netværk / Familie’

Vi kalder komponenten ‘Familie’, men er opmærksomme på, at vi aldrig vil kunne erstatte brugernes egen familie. Det er denne komponent, der giver indholdet i BagHuset. Det er ikke de fysiske rammer, brugerne kommer efter, det er kontakten til medarbejderne, der giver kvalitet i samværet. Et socialt fællesskab, hvor brugerne har mulighed for at komme ud af isolationen på gaden eller i egen bolig, og eventuelt tilegne sig nogle sociale kompetencer.

Medarbejderne er primus motor i de fleste fælles aktiviteter. De tager initiativ til at lave mad, bage kage, spille pool, vande blomster etc. Medarbejderne står for planlægning, indkøb og madlavning, men brugerne bliver inddraget i det omfang, de har lyst og overskud. F.eks. spørger vi ofte, hvad de har lyst til at spise, når vi laver madplan. Vi oplever, at nogle af brugerne nyder at komme og blive serviceret, mens andre gerne vil inddrages mere i arbejdet. F.eks. får en bruger i BagHuset mulighed for at tage fotos både på ture og i BagHuset og viser stor tilfredshed og ansvar herfor. Andre brugere er blevet fortrolige med computeren, downloader musik, spiller spil og bruger meget tid på det. Efter at have lært computeren i BagHuset at kende, har en bruger været på netcafé og bibliotek for at bruge computer.

Mange af brugerne har ikke haft en stabil opvækst eller eget familieliv og nyder dels synet og duften af, at der bliver bagt kage/brød, dels selv at gå i køkkenet og bage en kage. Medarbejderne er opmærksom på brugernes omsorgsbehov, og tager sig tid til samtaler, ‘at klø bag ørene’ etc. De giver også respons på brugernes almene opdragelse og gode manerer. Brugere øver sig i at sidde sammen med andre, spise med andre, tage hensyn, vente på andre, dække bord og rydde af og tømme opvaskemaskine. Det er bemærkelsesværdigt, hvad brugerne reelt overkommer efter kort tid i BagHuset og hvad de selv får øje på af små opgaver som f.eks. at sætte deres tallerken på rullebordet og rydde op efter sig selv i BagHuset. Det er ting, som de har svært ved at klare hjemme i deres egen bolig. Der er ingen sanktionsmuligheder, ingen bliver afvist. Hvis medarbejderne vurderer, at en bruger i en periode har behov for lidt ekstra opmærksomhed, tages der højde for det i det daglige arbejde.

Vi oplever, at BagHuset er vores faste og fælles base for samværet med brugerne. For nogle brugere er det deres hverdag, som de bygger resten af døgnet op på. Her føler de sig trygge og på hjemmebane. I BagHuset kommer der ikke andre og kigger brugerne over skuldrene. Der kommer ingen, de skylder penge, dope eller har andet udestående med.

3.4 Komponenten “Netværk/Traditioner”

Med netværk / traditioner mener vi traditioner, som man har i familien eller med sit netværk.

Vi har alle glæde af traditioner og vi mener, det har værdi, at der også er traditioner i BagHuset.

Brugerne kan godt være dem, der tager initiativ - “det kunne være rart...”- men det er medarbejderne, der står som de aktive. Medarbejderne bestiller bowlingbaner, busser, lejre, fiskekutter og holder fast i, at det bliver til noget. Det kræver, at brugerne kender os meget godt, før de deltager i disse arrangementer, og ofte springer de fra. Brugerne har forskellige begrundelser for at springe fra; de kan ikke være ude af byen, de kan ikke lade være med at misbruge, de kan ikke klare at være så tæt med andre mennesker, de har ikke råd til det eller de har ikke overskud til det. I BagHusets korte levetid har vi forsøgt at opstarte traditioner, som vi gerne vil fortsætte med:

Fødselsdag

Når en bruger har fødselsdag, bestemmer brugeren menuen i BagHuset på fødselsdagen. Vi markerer evt. dagen med en lille gave. Brugerne er glade for den opmærksomhed, vi viser dem i forbindelse med fødselsdage. Mange har ikke andre, der fejrer dem.

Julemåned

Mange af brugerne har ikke familie, som de fejrer jul med, så vi erstatter samværet med familien.

I starten af december arrangerer medarbejderne en juletur, hvor vi tager i skoven og henter juletræ og gran. Inden vi kører tilbage drikker vi varm kakao på en kro. Vi pynter juletræ i BagHuset sammen med brugerne, har kalenderlys og adventskrans.

BagHuset holder julefrokost og julemiddag i løbet af december måned med helt traditionel mad, men uden alkohol. Vi slutter julefrokosten og julemiddagen af med en pakkeleg. Pakkeleg til julefrokosten er en stor succes, sjov og måske genkendelig, som en leg fra barndommen. Den kræver en stor social indsats fra hver enkelt bruger og medarbejdernes deltagelse har stor betydning.

Billardturnering

Billardbordet er et meget væsentligt samlingspunkt i BagHuset. Det er stort set i brug i hele åbningstiden af både brugere og medarbejdere. Udspillet kommer ofte fra brugerne, både i forhold til andre brugere og til medarbejdere. Aktiviteten billard fungerer godt, fordi man laver noget sammen uden at være for tæt sammen.

Der er startet en billiardturnering op, men vi har erfaret, at uden medarbejdernes aktive deltagelse og opbakning, falder den fra hinanden igen.

Videofremvisning/hjemmebiograf

Ind i mellem bliver der vist en film i BagHuset. Der bliver købt sodavand, chips og slik og så bliver der "hjemlig hygge" foran TV'et. Nogle brugere har ro til at sidde og se en hel film. Andre kommer og går, og her er det en fordel at være i BagHuset fremfor i en biograf. Der skal også ryges undervejs, drikkes kaffe og snakkes lidt.

Udflugter

Vi har arrangeret en tur til Givskud Løvepark og vi vil gerne have både en juletur og en sommertur årligt som minimum. Vi oplever, at mange er interesserede og gerne vil med, men på selve dagen er det færre, som kan deltage. Det skyldes for eksempel det tætte sociale samvær, at misbruget hindrer dem og at de ganske simpelt ikke overkommer det. De af brugerne, der kommer, har en god dag, nyder selve turen og samværet med de andre brugere og medarbejderne. De fleste af brugerne kommer sjældent selv ud af Århus, fordi de ikke har familie eller venner, de arrangerer en tur sammen med.

Til udflugter lejer vi en bus, alle mødes til morgenkaffe i BagHuset, smører en sandwich til turen og medbringer kaffe og drikkevarer. Turen varer 5-6 timer og vi oplever, at brugerne har behov for, at vi er tilbage midt på eftermiddagen. De kan ikke kapere mere, hverken oplevelsesmæssigt, misbrugsmæssigt eller socialt.

Lejrtur

De fleste af brugerne kommer ikke på sommerferie. De oplever, at medarbejderne tager på ferie og snakker om ferie. De giver udtryk for, at de også gerne vil på ferie, men de formår ikke at skrabe penge

sammen til det. Pengene går til deres misbrug.

Vi har arrangeret en tre-dages tur til Skagen, som var omkostningsfri for brugerne. Fire brugere deltog i turen.

Bowling

Af og til har vi arrangeret en tur til bowling og tager afsted med de brugere, der har lyst. Det er en begrænset og lille aktivitet, som det kan være let at overkomme for brugerne. Den tager ikke lang tid, det er her i byen og de kan både ryge og drikke undervejs. De brugere, der har deltaget i bowlingturene, har været glade for det og vi har kunnet tale om det i dagene derefter. Igen har brugerne følt sig som en del af et socialt samvær.

3.5 Komponenten “møde”

Medarbejderne er opmærksomme på, at den enkelte bruger skal i kontakt både med det professionelle netværk, f.eks. sagsbehandler, læge og tandlæge, og det private netværk, f.eks. familie. I den forbindelse har brugerne mulighed for at benytte BagHuset som mødested og samtalerum. Brugere kan dermed deltage i, for dem svære møder, i et trygt miljø og samtidigt trække på deres kontaktpersoners støtte. Brugere opfordres også til at benytte telefonen i BagHuset. Medarbejderne taler med brugerne om, hvordan man taler i en telefon, og kan sammen med brugeren, forberede og gennemføre svære samtaler. Vi har ikke oplevet nogen form for misbrug af, at telefonen står til fri afbenyttelse.

3.6 Komponent “Akutsoveværelse”

Efter beslutning på postmøde eller efter aftale med afdelingslederen, kan MidtByens medarbejdere tilbyde adgang til akutsoveværelset. Hvilke krav der stilles i forbindelse med benyttelsen af akutsoveværelset afgøres i MidtByen under hensyntagen til den enkelte brugers situation. Der er ikke afsat personaleressourcer til akutsoveværelset.

Akutsoveværelset står til rådighed dels for overnatninger, dels til middagssøvn. Det har været benyttet til lange ophold for flere forskellige brugere, fra ca. tre uger til ca. tre måneder. De pågældende brugere har nydt godt af “boligens” isolation, idet den ligger langt fra misbrugsmiljøet og kun få kender dens eksistens. BagHuset bliver i dets åbningstid brugernes dagligstue, og derudover er medarbejderne tæt

på i arbejdstiden - medarbejderne og de andre brugere bliver "familie". Der er eksempler på, at brugere er flyttet ind direkte fra gaden og at opholdet i akutsoveværelset dels har været et pusterum fra gadens miljø og dels et springbræt til at komme videre. Et andet eksempel er, at brugere, som ikke har haft anden bolig at flytte tilbage til, er flyttet ind efter løsladelse fra fængsel eller udskrivning fra hospitalet.

Akutsoveværelset har også været tilbudt til brugere i MidtByen, som indtil videre ikke har ønsket at benytte sig af det. Det drejer sig om folk, som bl.a. er karakteriseret ved længerevarende hjemløshed, svære sindslidelser og sporadisk kontakt til det sociale system. Disse brugere formår ikke at gøre brug af akutsoveværelset eller profitere af MidtByens andre tilbud.

De brugere, der har benyttet akutsoveværelset til middagssøvn i BagHusets åbningstid, er brugere, som måske ikke har sovet om natten pga. uro hjemme eller fordi de har overnattet i Nattjenesten pga. hjemløshed. Eller brugere som har været påvirkede af alkohol eller stoffer og derfor ikke kunnet deltage i BagHusets samvær, men har haft glæde af en middagssøvn.

Fælles for dem har været, at de måske har kunnet slappe mere af, fordi der har været medarbejdere inde ved siden af og fordi de har kunnet være der uforstyrrede.

3.7 Komponenten "Internt samarbejde"

Udover de to fast tilknyttede medarbejdere, der hver har to vagter om ugen i BagHuset, arbejder MidtByens øvrige medarbejdere på skift i BagHuset med to vagter i løbet af fem uger. Det trækker brugere ind i BagHuset, at alle medarbejdere er der på skift, men i forhold til at bevare kontinuiteten overfor brugerne kan det dog være en ulempe, at nogle medarbejdere kun har to vagter på fem uger. På den anden side får brugerne mulighed for at afprøve deres sociale færdigheder i forhold til forskellige medarbejdere. De kan dog også have forventninger om, at deres kontaktpersoner, hvis de er til stede, giver dem ekstra opmærksomhed.

Det er med til at sikre kontinuiteten, at de to fast tilknyttede medarbejdere arbejder to dage i træk. De to medarbejdere supplerer brugerne kontaktpersoner og brugerne indgår i relationer med dem. Samtidig er rotationsordningen med skiftende medarbejdere med til at give en faglig udvikling.

Medarbejderne giver hinanden feed-back på samarbejdet med brugerne. Man sikrer en bredere observation af de enkelte brugere og det er lettere at forebygge, at grænserne i forhold til f.eks. almen opdragelse, hygiejne og sexchikane skrider.

Arbejdet i BagHuset er fleksibelt organiseret på tværs af MidtByens øvrige arbejde. Hvis en medarbejder med vagt i BagHuset har brug for at tage med en bruger ud af huset, kan andre medarbejdere umiddelbart træde til. Fleksibiliteten har en pris. Hvis arbejdsopgaver udenfor BagHuset fylder for meget, mens medarbejderne har vagt, påvirker det både kontakten med brugerne og aktiviteterne i BagHuset negativt. Hvis en medarbejder ikke er tilstede kontinuerligt i hele åbningstiden, går det udover koncentration, kontinuitet og opmærksomhed. Fleksibiliteten består også i, at medarbejderne på samme tid er kontaktperson for nogle af brugerne og medarbejder i BagHuset. Der er tale om to forskellige roller, som brugerne kan have forskellige forventninger til.

3.8 Komponenten “Planlægning”

De to fast tilknyttede medarbejdere er ansvarlige for størstedelen af de praktiske opgaver i BagHuset. En gang om måneden laver de en madplan for den kommende måned. Madplanen hænger frit tilgængelig. De to fast tilknyttede medarbejdere laver også en gang ugentligt en indkøbsseddel til levering fra Super Brugsen, og har ansvaret for, at det fornødne er til rådighed.

Brugerne betaler for maden, men indtægterne dækker langt fra udgifterne. Morgenmad koster kr. 8,-, frokost og madpakke kr. 15,- og middag kr. 20,-. Priserne følger priserne i Kirkens Korshærs varmestue i Mejlgade. Ansvaret for BagHusets økonomi ligger hos MidtByens ledelse.

4. Vurderinger af indsatsen

I dette kapitel præsenteres resultaterne af de fire delundersøgelser. Data fra brugerinterviews, kontaktpersoninterviews, dagbog og brugerforøbsbeskrivelser sættes her i forbindelse med hver enkelt komponent. Det sker for at belyse, hvordan aktiviteterne i BagHuset giver sig udslag i praksis, i forhold til brugernes anvendelse af BagHuset. Formålet er at vurdere, om arbejdet i BagHuset fører til de i programteorien beskrevne resultater.

4.1 Komponenten “Kontakt”

KOMPONENT	Kontakt
MÅLGRUPPE	Brugere
AKTIVITETER	Velkomst: låse døren op og tage imod brugerne Faste åbningstider Fysisk placering af BagHuset Medarbejdernes tilgængelighed Kombination af to fast tilknyttede og skiftende medarbejdere Opsøgende/motiverende arbejde via MidtByen Møde mellem kontaktperson og bruger Medarbejderne er aktive i kontakten til brugerne Øget tidsmæssigt samvær/observation
RESULTATER	Brugerne har mulighed for at opsøge medarbejderne i BagHuset De faste brugere af BagHuset kommer hver dag i hele åbningstiden Nogle brugere opfatter BagHuset som indbegrebet af MidtByen Brugerne ved hvornår medarbejderne er tilgængelige Brugerne får et mere fortroligt og trygt forhold til hele MidtByen og Team for Misbrugspsykiatri Bredere observation af brugerne

En væsentlig aktivitet i komponenten “kontakt” består i velkomsten af brugerne ved døren. Den personlige kontakt har stor betydning, fordi brugerne føler sig set, og medarbejderne udviser omsorg

ved f.eks. at give brugerne et knus til velkomst og afsked:

I dag opdagede vi, at en bruger aldrig tager i døren, når han kommer til BagHuset, men altid ringer på. Han vil gerne lukkes ind, uanset om døren er låst op eller ej. Samme bruger vil også altid gerne følges til døren, når han går.

(Den aktuelle eksempelsamling)

Den låste dør og de faste åbningstider er med til at skabe trygge rammer omkring opholdet i BagHuset. Ifølge en af kontaktpersonerne er de faste åbningstider afgørende for at opretholde kontakten til brugerne. I den forbindelse udtrykker to af brugerne, at det kunne være en fordel at have åbent flere dage om ugen og gerne i weekenden. Samtidigt er der en gruppe af brugere, som kommer i BagHuset hver dag i hele åbningstiden, og for disse brugere består kontakten til MidtByen i høj grad af deres daglige gang i BagHuset. På spørgsmålet om forskellen mellem MidtByen før flytningen til Kirkegårdsvej og nu, hvor BagHuset er en del af MidtByen, svarer en bruger f.eks., at BagHuset for ham “... er alt!”.

Som beskrevet ovenfor, betyder den låste dør, at brugernes indgang til BagHuset er den personlige kontakt. Samtidig ved brugerne, hvem der kommer ind, og hvem der ikke kommer ind, og de behøver derfor ikke bruge energi på at være på vagt. De trygge rammer og forudsigeligheden skaber dermed ro og også et overskud for brugerne. En kontaktperson fortæller om en bruger at:

Det betyder meget for ham at have faste rammer. Venlighed og respekt betyder meget for ham. Det ikke at blive set ned på, etikken er meget vigtig for ham. Når han får rum til det, så vokser han. Han giver udtryk for, at han i BagHuset bliver behandlet, som han aldrig er blevet behandlet andre steder.

(Kontaktpersoninterview)

Den respekt og imødekommenhed, som medarbejderne udviser overfor brugerne, understøttes også af aktiviteten “medarbejdernes tilgængelighed”. Brugere ved hvornår medarbejderne opholder sig i BagHuset, og får mulighed for selv at være opsøgende og selv bestemme graden af kontakt:

Han kommer direkte fra fængslet, flytter ind i akutsoveværelset, bor der i ca. tre uger og flytter så ind i et af MidtByens boligtilbud. Han benytter i hele perioden BagHuset 4 dage ugentligt. I starten var han sky og tilbageholdende, henvendte sig ikke direkte til personalet, hvis ikke han blev spurgt om noget. Efter 3-4 måneder har han åbnet op, vil meget gerne hjælpe til med alt praktisk arbejde i BagHuset, snakker, fortæller uopfordret om sig selv og sin baggrund, er blevet mere kropsbevidst og kan både give og modtage fysisk berøring.

(Brugerforløb)

De skiftende medarbejdere i BagHuset giver brugerne en mulighed for at udvide deres kontaktflade og få et mere fortroligt og trygt forhold til MidtByen som sådan. En kontaktperson fortæller:

Der har været en udvikling omkring ham og medarbejderne i MidtByen. Det har stor betydning, at han er tryk ved mennesker. Han bruger de medarbejdere, der er i BagHuset, (men) han er mest tryk ved de to faste medarbejdere. Han har f.eks. sagt noget nyt til dem, som kontaktpersonen ikke har fået at vide, hvilket han ikke tidligere har gjort.

(Kontaktpersoninterview)

Det fremgår dog også af ovenstående, at det er vigtigt med to fast tilknyttede medarbejdere, fordi kontinuiteten og genkendeligheden i deres samvær med brugerne er med til at skabe trygge rammer:

Ingen af de to fast tilknyttede medarbejdere var i BagHuset denne dag. Det betød til gengæld, at brugerne var opmærksomme på dem, når de kom igennem lokalet. - Om de ikke lige ville spise med eller at de nok ikke kunne undvære brugerne. Det var tydeligt, at brugerne er vant til, at en af de to medarbejdere normalt er i BagHuset sammen med en af de øvrige medarbejdere.

(Den aktuelle eksempelsamling)

Sammenfatning

- , Det kan konstateres, at det er vigtigt for brugerne, at der er faste åbningstider og at døren er låst. Brugere er glade for de faste rammer, genkendeligheden og trygheden i BagHuset.
- , Det kan konstateres, at medarbejdernes tilgængelighed giver brugerne en mulighed for at spille en aktiv rolle og selv tage ansvaret for kontakten til MidtByen.
- , Det kan konstateres at den omsorg, imødekommenhed og nærvær, som medarbejderne udviser over for brugerne, spiller en væsentlig rolle for brugerne, og dermed også for fastholdelsen af brugerne. Gennem den personlige kontakt og respekten for den enkelte bruger skabes et rum, hvor brugerne har mulighed for at vokse.
- , Det kan diskuteres, om det har afgørende betydning for brugerne, at der er to fast tilknyttede medarbejdere i BagHuset.
- , Det kan diskuteres, om åbningstiden skal udvides.
- , Det kan diskuteres, om relationen mellem bruger og kontaktperson bliver styrket af det øgede samvær, eller om kontakten bliver mindre intens.

4.2 Komponenten “Basale behov”

KOMPONENT	Basale behov
MÅLGRUPPE	Brugere
AKTIVITETER	Sund, økologisk mad Madpakker Vitaminpilleuddeling Kaffe Rulletobak Misbrugsfrit miljø Gode fysiske rammer Toilet Middagssøvn Mulighed for at bade Fodbad Akutsoveværelse Tøjevask Symaskine Mulighed for at telefonere Mulighed for kredit
RESULTATER	Brugernes basale behov dækkes og brugerne bliver selv opmærksomme på deres behov. Brugernes selvbillede påvirkes i en positiv retning, og de får overskud til at beskæftige sig med andre sider af tilværelsen.

Muligheden for at få opfyldt basale behov spiller en væsentlig rolle for brugernes tilknytning til BagHuset. De fleste brugere er ikke selv i stand til at få dækket deres basale behov, og en del af medarbejdernes arbejde er derfor at være opmærksomme på og tilbyde dækning af disse behov. Uden medarbejdernes aktive indsats, ville mange brugere f.eks. ikke få regelmæssig (varm) mad eller være i stand til at klare dagligdagens praktiske opgaver:

Når han kommer i BagHuset er det for at få opfyldt de basale behov, mad, bad og lign. Han spiser maden meget hurtigt, foretrækker at få maden og vandet lunkent, for at kunne få det indenbords så hurtigt som muligt. Han har oftest meget travlt. Han drikker ikke kaffe, da det tager for lang tid at drikke varme drikke.

(Brugerforløb)

Medarbejderne gør meget ud af at lave nærende og lækker mad. Den varme mad er vigtig for brugerne, og det er en aktivitet, de gerne så opprioriteret:

Fantastisk dejlig mad, men jeg vil gerne have varm mad 4 gange ugentligt. Vi kan ikke selv lave varm mad derhjemme og derfor bør vi få det her. Det ville være pragtfuldt at få varm mad 4 gange ugentligt. Det synes jeg, I skulle tænke over.

(Brugerinterview)

Brugerne betaler for maden, men der er mulighed for at få kredit. På den måde sikres det, at brugerne får noget at spise, selvom pengene er sluppet op. En bruger siger om denne mulighed:

Det er det bedste af det hele, ellers ville det være tit, man ikke kunne få noget. Sådan er det på de andre væresteder. Der kan man ikke engang få noget, selvom den varme mad kun koster 15 kr. Men man skal betale, ellers skal man ikke kunne få kredit igen.

(Brugerinterview)

Som det fremgår af ovenstående, er det dog også vigtigt, at muligheden for kredit følges af et krav om tilbagebetaling. Et sådan krav er udtryk for faste retningslinjer og er dermed også med til at skabe tryghed. Samtidigt handler det for brugerne om at indgå i et ligeværdigt forhold til medarbejderne og de andre brugere, og her har det betydning, at man betaler det, man skylder.

Mad og vitaminpiller forbedrer brugernes sundhed, og den “praktiske omsorg”, som medarbejderne viser, bidrager til at skabe gode rammer for samværet i BagHuset. Omsorgen handler også om, at den enkelte bruger skal føle sig betydningsfuld. I kraft af deres nærvær og interesse for brugernes situation, tilbyder medarbejderne således ikke kun dækning af basale behov. De giver også brugerne en oplevelse af, at de er mennesker, som det er værd at bekymre sig om:

En bruger var ved tandlæge og fik trukket fire tænder ud, han kom retur og fik serveret yoghurt, han trængte til at tale om tandlægebesøget, og blive pylret om.

(Den aktuelle eksempelsamling)

De gode rammer i BagHuset skabes også i kraft af det misbrugsfrie miljø, og for brugerne er det misbrugsfrie miljø afgørende for deres lyst til at komme i BagHuset:

Interviewer: Hvad synes du om, at der i BagHuset er et misbrugsfrit miljø?

Bruger: I hvert fald alt, ellers havde jeg ikke kommet her ret meget eller slet ikke.

(Brugerinterview)

Brugerne får i BagHuset et pusterum både fra deres eget misbrug og fra de konflikter og den utryghed, der følger med livet som misbruger. En kontaktperson formulerer det sådan, at brugerne er misbrugere 20 timer af døgnet, mens de 4 timers ophold i BagHuset som de eneste er misbrugsfrie. En anden kontaktperson siger om det misbrugsfrie miljø:

Det er utrolig vigtigt for ham. Han føler sig tryk. Jeg har ikke oplevet, at han har haft paranoide forestillinger i BagHuset. Det, at vi er der, og at det ikke er tilladt at handle er vigtigt for ham. At der ikke pludselig kommer fremmede, at han ved hvem gæsterne er.

(Kontaktpersoninterview)

Opfyldelsen af basale behov, medarbejdernes omsorg, og trygheden i BagHuset virker sammen om at forbedre brugernes levevilkår. Følgende forløbsbeskrivelse er et godt eksempel på, at brugerne dermed får overskud til at beskæftige sig med andre sider af tilværelsen:

Han får vasket tøj i BagHuset og er blevet langt bedre til den personlige hygiejne. Han spiser hver dag i BagHuset - morgenmad, middagsmad og madpakke med hjem (også til week-end). Han har købt på regning, men er blevet bedre og bedre til at disponere sin økonomi og dermed betale kontant. Han er begyndt at forholde sig til sin post - også rudekuverterne! Han bruger BagHuset til at læse og reagere på brev.

(Brugerforløb)

Sammenfatning

- , Det kan konstateres at brugerne har mulighed for at få dækket basale behov. Det kan medvirke til, at de får større overskud til at beskæftige sig med andre sider af tilværelsen.
- , Det kan konstateres, at det misbrugsfrie miljø er afgørende for brugernes lyst til at komme i BagHuset, bl.a. fordi det er med til at skabe trygge rammer.
- , Det kan konstateres, at medarbejdernes opmærksomhed på og anerkendelse af de enkelte brugeres behov, er med til at forbedre brugernes levevilkår.
- , Det kan konstateres, at muligheden for kredit er vigtig, men at der også er behov for krav om tilbagebetaling.
- , Det kan diskuteres, om man skal efterkomme brugernes ønske om varm mad fire gange ugentligt, selvom der i så fald bruges meget tid på madlavning.

4.3 Komponenten “Netværk/Familie”

KOMPONENT	Netværk/Familie
MÅLGRUPPE	Brugere
AKTIVITETER	Knus ved døren til velkomst og afsked Socialt samvær Kontakt brugerne imellem Omsorg: “Klø bag ørene” Fællesspisning Kaffe Almen opdragelse Madlavning Brugerdeltagelse Vande blomster Internetadgang Avislæsning Billard/pool Opslagsbøger Spille spil Høre musik - sammen og alene Digitalkamera Sove på sofaen Gåtur Hygiejne
RESULTATER	Brugere bliver opdraget til, og får mulighed for at opleve, et socialt fællesskab. BagHuset udgør en tryk base, hvor brugerne kan bruge deres erhvervede sociale færdigheder. Dette kan danne grundlag for, at brugerne kan anvende disse færdigheder udenfor BagHuset.

Komponenten “netværk/familie” drejer sig især om samvær og omsorg. Dækning af basale behov såsom mad kan være udgangspunktet, men aktiviteterne i komponenten retter sig snarere mod opfyldelsen af sociale behov. Det handler om, at den enkelte bruger både oplever at blive sat i centrum og samtidigt føler sig som et betydningsfuldt medlem af det sociale fællesskab. Som eksempel kan nævnes det tidligere omtalte citat, om brugeren, der gerne ville have lavet torsk til sig alene til middag.

Det sociale fællesskab skabes i høj grad gennem medarbejdernes initiativer. Både i forbindelse med konkrete aktiviteter, og som en holdning til/stemning bag samværet. Mange brugere har ikke erfaringer med et stabilt og trygt familieliv, men får gennem aktiviteter som "Store-kage-bagedag" et tilbud om at være del af et socialt fællesskab. Samtidig er det tætte samvær i BagHuset også krævende for mange brugere at deltage i. Nogle brugere vælger derfor rollen som tilskuer fremfor deltagerrollen, eller bliver væk, når fællesskabet bliver for tæt:

Denne dag havde vi på forhånd bestemt os for, at vi ville have Store-Kage-bagedag om eftermiddagen. Tre brugere kom i løbet af den sædvanlige åbningstid og havde indstillet sig på at blive hele dagen. Den ene bruger gerne med overnatning, fordi han ville have det hele med. Han deltog som den eneste aktivt i kagebagningen, de andre snuste rundt omkring og smagte på kagerne..... Pågældende bruger har ikke mange minder fra sit hjem om dage som denne, men alligevel har han faste ideer om, hvordan mad og kager skal laves. Han går i dialog med os om det. Han bliver til kl. 18, selvom han til sidst er segnefærdig af træthed..... En bruger, der ellers ofte kommer, kommer ikke denne dag. Vi ved ikke, om det er fordi vi skal bage, og han måske ikke kan finde sin plads i det. At det måske vil stille nogle andre krav til ham. Måske har vi talt meget om det. Måske er det et tilfælde.

(Den aktuelle eksempelsamling)

Medarbejderne i BagHuset kan ikke udfylde rollen som brugernes familie, men de er opmærksomme på, at der skabes situationer og netværk, som opfylder mange af en families funktioner. Et eksempel er den ugentlige omgang fredagsbio. En bruger tager, efter aftale med medarbejderne og de andre brugere, en film med, og så hygges der med: "... popcorn, kager eller andet som i enhver familie" (*Den aktuelle eksempelsamling*). For brugerne handler det ikke så meget om de konkrete aktiviteter, men om at være sammen med andre og muligheden for at indgå i sociale relationer, i det omfang den enkelte bruger evner det:

Det har meget stor betydning for ham. Det der har mest betydning for ham er at snakke med folk. Det er ikke nok bare at være der.

(Kontaktpersoninterview)

Deltagelsen i de forskellige aktiviteter danner grundlag for, at brugernes kontakthflade udvides og nye sociale netværk opbygges. BagHuset udgør en tryk ramme, hvor samværets spilleregler er klare, hvorved nogle brugere efterhånden får overskud til at involvere sig i mennesker. F.eks. oplever medarbejderne, at brugere, som bor på samme adresse ude i byen først hilser på hinanden, når de mødes i BagHuset. En kontaktperson fortæller:

Før BagHusets eksistens var det kontaktpersonen, der var hans kontakt til den normale verden. Medarbejderne betød mest for ham i starten, men nu er brugerne måske blevet lidt en familie for ham.

(Kontaktpersoninterview)

De klare spilleregler for samvær kommer bl.a. til udtryk gennem aktiviteten "almen opdragelse". I deres dagligdag er brugerne vant til at falde uden for de "normale" sociale fællesskaber, bl.a. fordi de ikke formår at leve op til gældende normer. I BagHuset forsøger medarbejderne at skabe et velfungerende fællesskab, og et vigtigt led i denne proces er at ansvarliggøre brugerne for deres egen opførsel. Det handler bl.a. om, at medarbejderne er tydelige i deres grænsesætning og at der udvises gensidig respekt brugere og medarbejdere imellem. Forudsætningen for fællesskabet i BagHuset er således ikke kravløshed, men at brugerne efterhånden lærer de gældende sociale spilleregler for samværet. Disse spilleregler kommer f.eks. til udtryk, når nye brugere starter i BagHuset. I sådanne situationer kan der dels opstå konflikter, fordi de nye brugere ikke er fortrolige med medarbejdernes og de andre brugeres forventninger til adfærd. Dels utryghed, idet de fælles normer udfordres:

En ny bruger i MidtByen kom på sit første besøg og var usikker, provokerende og fyldte meget. Hun talte til alle på sit "værtshussprog", var nedladende og det er ikke den normale tone i BagHuset. Vi kunne mærke på de andre brugere, at de blev utrygge ved det og alligevel formåede de at blive i hele åbningstiden.

(Den aktuelle eksempelsamling)

Man kan sige, at medarbejderne i denne sammenhæng i høj grad påtager sig en funktion, der normalt er knyttet til familien. Ifølge brugerne betyder det, at der hersker en god tone i BagHuset, og samtidig

får brugerne nogle sociale kompetencer, som de kan bruge uden for BagHuset:

Det (at blive opdraget med gode manerer) er han ikke meget for, men jeg tror godt, han kan lide det, han efterlever det, jeg tror gerne, han vil gøre tingene rigtigt. Bare det bliver sagt på en god og kærlig måde.

(Kontaktpersoninterview)

Udmærket, hvis det gøres rigtigt. Det er godt at påpege, at der skal være en god tone.

(Brugerinterview)

Som før skrevet, er respekten for den enkelte bruger og brugernes tillid til medarbejderne afgørende for, at brugerne føler sig godt tilpas i BagHuset. Brugere får overskud til at udvikle nye sociale færdigheder, og BagHuset fungerer som et trygt og struktureret "træningslokale". På den måde handler det ikke kun om at skabe et velfungerende fællesskab i selve BagHuset, men også om at give brugerne nogle redskaber, som de kan bruge i andre sociale sammenhænge. F.eks fortæller en bruger, at han har været på poolhall med en ven efter at have spillet billard i BagHuset.

Sammenfatning

- , Det kan konstateres, at der i BagHuset eksisterer et socialt fællesskab, som brugerne har mulighed for at deltage i.
- , Det kan konstateres, at brugerne gennem deltagelse i det sociale fællesskab, opnår nye sociale færdigheder.
- , Det kan konstateres, at det til en vis grad lykkes at ansvarliggøre brugerne for deres egen opførsel. Forudsætningen er, at det sker på en venlig og respektfuld måde.
- , Det kan diskuteres om det tætte samvær i BagHuset afholder nogle af MidtByens brugere fra at benytte BagHuset.

4.4 Komponenten “Netværk/Traditioner”

KOMPONENT	Netværk/Traditioner
MÅLGRUPPE	Brugere
AKTIVITETER	Fødselsdag Julefrokost Sommertur Jorbærtur Juletur Fisketur Lejrtur Bowlingtur Aktiv brug af det digitale kamera
RESULTATER	Gennem traditionerne i BagHuset skabes et fællesskab om nogle aktiviteter. Markering af fødselsdage, jul og påske og brugen af det digitale kamera er med til at fastholde de fælles oplevelser og den fælles historie mellem medarbejderne og brugerne. De af brugerne, der deltager i udflugterne, har en god dag og nyder selve turen og samværet med andre brugere og medarbejdere.

BagHuset er en fast og fælles base for samværet med brugerne. For brugerne er det en væsentlig del af deres hverdag, som de bygger resten af døgnet op på. Hvis de ikke oplever stabiliteten og trygheden her, kommer de heller ikke til de andre arrangementer. For nogle brugere er det vigtigste at mærke stabiliteten og trygheden i BagHuset og bare have lov at være der, mens andre har lyst og overskud til at deltage i ture ud af huset:

Det har stor betydning for ham , at tilbudet er der, ikke nødvendigvis, at han stiller op til det hele, men det er i hans bevidsthed, at tilbudet er der.

(Kontaktpersoninterview)

Andre brugere ønsker måske nok at deltage i f.eks længere udflugter, men kommer ikke med, fordi deres misbrug står i vejen. Af samme grund er medarbejderne opmærksomme på, at sådanne aktiviteter skal foregå i et begrænset tidsrum og under former, som tager hensyn til brugernes livssituation.

Traditionerne er vigtige, fordi de bidrager til at skabe en fælles historie og dermed også en følelse af fællesskab. Denne fælles historie fastholdes bl.a. gennem brug af det digitale kamera. Gennem traditioner bekræftes fællesskabet, og gennem deltagelse i traditionerne bliver man en del af fællesskabet. Traditioner står for genkendelighed og kontinuitet og er med til at skabe de trygge rammer omkring samværet i BagHuset:

Interviewer: Hvordan vurderer du, at din bruger har det med, at der i BagHuset er mulighed for at komme med til julefrokost?

Kontaktperson: Han kan godt lide traditioner, det minder om hjemlig hygge. Det er måske det eneste jul, han holder.

(Kontaktpersoninterview)

For brugerne handler traditionerne og festligholdelse af f.eks. fødselsdag også om at føle sig betydningsfuld. De oplever, at medarbejderne er interesserede i dem og gør sig umage for at skabe gode minder. Fællesskabet i BagHuset varetager på den måde nogle vigtige omsorgsfunktioner, og giver brugerne en mulighed for at opleve og deltage i et familielignende fællesskab:

Interviewer: Hvad synes du om traditioner som fødselsdag?

Bruger: Fint nok, ellers sidder man bare derhjemme og keder sig på sin fødselsdag, fordi der ikke er nogen, der tænker på en og det har jeg prøvet mange gange.

(Brugerinterview)

Sammenfatning

- , Det kan konstateres, at traditioner og ture har betydning for brugerne, uanset om de formår at deltage i dem eller ej.
- , Det kan konstateres, at brugerne gennem traditioner inddrages i BagHusets fælles historie og dermed også i det sociale fællesskab.
- , Det kan diskuteres, hvorvidt ture skal være omkostningsfri for brugerne.
- , Det kan diskuteres hvor meget og under hvilke former, brugerne må misbruge på ture.

4.5 Komponent "Møde"

KOMPONENT	Møde
MÅLGRUPPE	Brugerne og brugernes netværk
AKTIVITETER	Samtalerum for bruger og kontaktperson Mødested for bruger og Team for Misbrugs-psykiatri Mødested for bruger og Socialmedicinsk Klinik Mulighed for at benytte telefon Opbevare vigtige papirer for brugerne, mødeindkaldelser etc.
RESULTATER	BagHuset fungerer som hjemmebane for både bruger og kontaktperson i stedet for at mødes på banegården, biblioteket, varme-stuer og lign.. Det giver mere ro og stabilitet i mødet. Hjemmebanefordel for brugerne i forhold til møder med eksterne samarbejdspartnere. Brugerne tager selv initiativ til at kontakte offentlige instanser. Brugerne kan forberede en telefonsamtale med medarbejderne i BagHuset, før de ringer. Brugerne bliver bedre til at overholde aftaler.

Som det fremgår flere steder i det foregående, er de trygge rammer et af BagHusets vigtigste karakteristika. Det gør sig også gældende for aktiviteterne i komponenten "Møde". BagHuset er først og fremmest brugernes sted, og det giver dem en styrke i mødet med andre. Medarbejderne hjælper brugerne med praktiske opgaver, som f.eks. at læse breve fra offentlige myndigheder, og forbereder brugerne på telefonsamtaler:

Det er da klart, at han bruger BagHuset som udgangspunkt i forhold til mig (kontaktperson). Det er der, vi laver aftalerne, også i forhold til andre offentlige instanser. Her er han på hjemmebane. Det har betydning for ham.

(Kontaktpersoninterview)

-og en bruger siger om det at benytte BagHuset til møder:

Udmærket, det giver lidt i ryggen, når vi får sagsbehandleren på mit terræn, på "Kronborg".

(Brugerinterview)

Denne hjemmebanefordel og det overskud tilknytningen til BagHuset giver brugerne kan medvirke til, at brugerne selv tager initiativ til kontakt. I den forbindelse varetager medarbejderne bl.a. den opgave at holde brugerne fast i deres aftaler, og derudover optræder de som støttepersoner. BagHusets funktion som mødested og medarbejdernes tilstedeværelse kan dermed være med til at sikre brugernes interesser i forhold til både offentlige instanser og kontakten til pårørende:

En væsentlig del af hans samvær med kontaktpersonen foregår i BagHuset, ligesom han benytter BagHuset, når han skal ringe til tandlæge eller ønsker kontakt til psykiater. Han har, efter mange år, fået kontakt til sine søskende. Han har i den forbindelse brugt BagHuset som basis for at skabe denne kontakt. Da han skal besøge sin søster for første gang i mange år, er kontaktpersonen ikke til rådighed, hvorefter han benytter sig af en anden medarbejder fra BagHuset.

(Brugerforløb)

For de brugere, som benytter BagHuset regelmæssigt, foregår en stor del af kontakten til kontaktpersonen i BagHuset. Fordelen er, som før nævnt, at brugerne ved hvornår medarbejderne er tilgængelige, og at BagHuset til en vis grad fungerer som brugernes dagligstue. Nogle brugere foretrækker dog at få besøg derhjemme, og det er også vigtigt at være opmærksom på, at eventuelle møder i BagHuset ikke "fylder" for meget:

En bruger får en lang, meget personlig snak med en medarbejder. Først går de ikke af vejen,

men bliver midt i BagHuset og det generer tydeligvis de andre brugere at lytte til det. Medarbejderne bliver opmærksomme på det og brugeren og den ene medarbejder går ind ved siden af og snakker videre.

(Den aktuelle eksempelsamling)

Sammenfatning

- , Det kan konstateres, at BagHuset anvendes som mødelokale, og at det giver brugerne en mulighed for at bruge medarbejderne som støttepersoner i mødet med offentlige instanser og pårørende.
- , Det kan konstateres, at brugerne benytter BagHuset til at overholde eller blive fastholdt i aftaler.
- , Det kan diskuteres, om samtaler mellem kontaktperson og bruger skal foregå i BagHuset, eller om samtaler bliver mere intense hjemme hos brugeren.
- , Det kan diskuteres, hvorvidt der skal være samtaler mellem kontaktperson og bruger i BagHusets åbningstid.

4.6 Komponenten “Akutsoveværelse”

KOMPONENT	Akutsoveværelse
MÅLGRUPPE	Boligløse brugere. Ofte i forbindelse med udskrivning fra hospital, fængsel eller direkte fra gaden. Brugere som har brug for aflastning i forhold til en eksisterende bolig.
AKTIVITETER	Fysisk placeret i forbindelse med BagHuset centralt i midtbyen, men med en meget diskret og isoleret beliggenhed. Akutsoveværelset udlånes vederlagsfrit. Efter beslutning på postmøde eller efter aftale med afdelingslederen kan MidtByens medarbejdere tilbyde adgang til akutsoveværelset. Brugeren får en skriftlig attest på, at han har ret til at benytte akutsoveværelset, samt en nøgle dertil. Adgang til toilet og bad. Værelset kan tilbydes med to minutters varsel. Mulighed for middagssøvn.
RESULTATER	BagHuset bliver ofte dagligstue for beboeren. Brugerne har efterfølgende knyttet sig meget til MidtByen. Ophold i akutsoveværelset kan efterfølgende danne basis for, at brugerne enten kan rummes på forsorgshjem eller flytte i egen bolig.

Akutsoveværelset har to funktioner; middagssøvn og overnatning. Fordi akutsoveværelset ligger i tilknytning til BagHusets lokaler, kan brugerne benytte det i BagHusets åbningstid, når de har behov og der er plads. En bruger fortæller f.eks., at han i forbindelse med sygdom har benyttet akutsoveværelset et par gange til en middagssøvn.

Den væsentligste aktivitet i forbindelse med akutsoveværelset er dog muligheden for at tilbyde brugere overnatning i kortere eller længere perioder. I den tid BagHuset har eksisteret, har akutsoveværelset været benyttet stort set uafbrudt.²Ophold i akutsoveværelset kan danne grundlag for, at brugere bliver fortrolige med BagHuset og også på længere sigt benytter sig af dets muligheder:

² I den tid BagHuset har eksisteret, har akutsoveværelset været benyttet af ti forskellige brugere i en eller flere perioder. Disse perioder har haft en varighed af mellem fire dage og fire måneder.

Det har været indgangsvinklen til BagHuset. Han blev knyttet til BagHuset, mens han boede der. Havde vi ikke haft BagHuset, havde vi måske ikke haft kontakten til ham. Det er et afgørende punkt.

(Kontaktpersoninterview)

For nogle brugere er placeringen i forbindelse med BagHuset afgørende for deres lyst til at benytte akutsoveværelset. Akutsoveværelset opleves som en integreret del af BagHuset, og rummer på en gang muligheden for tilbagetrækning og adgang til social kontakt. BagHuset bliver brugernes "dagligstue", og et holdepunkt de kan skabe en dagligdag omkring:

Den bruger, der overnatter i akutsoveværelset, kom i forhuset og spurgte, om han kunne komme til at lave noget varm mad, fordi det var så koldt udenfor.

Selv om BagHuset normalt er lukket om onsdagen, fik han lov at benytte køkkenet i BagHuset i en time og så ville der blive låst efter ham. Han havde ryddet helt op efter sig, fik en kande varmt vand med sig og ville gerne benytte køkkenet igen.

(Den aktuelle eksempelsamling)

Som det fremgår af ovenstående, benytter nogle brugere BagHusets faciliteter uden for den normale åbningstid. Dette kan især være et behov for brugere, som opholder sig i akutsoveværelset, og som ønsker mere end blot overnatning. En kontaktperson siger i den forbindelse:

Det er dårligt, at der kun er åbent 4 timer i BagHuset, når man bor i akutsoveværelset. Ressourcerne er for små. Det er dårligt, at der ikke er mulighed for at lave mad. Der kunne godt være et lille køleskab, en el-kedel og en kaffemaskine i akutsoveværelset.

(Kontaktpersoninterview)

Sammenfatning

- , Det kan konstateres, at der er behov for et akutsoveværelse.
- , Det kan konstateres, at akutsoveværelset har været i brug i al den tid, det har eksisteret.
- , Det kan konstateres, at brugere af akutsoveværelset ofte bliver tæt knyttede til BagHuset.

, Det kan diskuteres, om der er behov for mere end ét akutsoveværelse.

, Det kan diskuteres, om der er behov for et thekøkken i forbindelse med akutsoveværelset.

4.7 Komponenten “Internt samarbejde”

KOMPONENT	Internt samarbejde
MÅLGRUPPE	Medarbejderne i BagHuset
AKTIVITETER	Fysisk placering af BagHuset i umiddelbar sammenhæng med MidtByens kontor- og mødelokaler. Fleksibilitet. Samarbejde i BagHuset på tværs af MidtByens medarbejdere.
RESULTATER	Øget tidsmæssigt samarbejde medarbejderne imellem. Faglig udvikling. Alle medarbejdere har en viden om, hvordan det er at arbejde i BagHuset. Det trækker brugere ind i BagHuset, at alle medarbejderne er der på skift. BagHuset er sikkerhedsmæssigt det sikreste sted at arbejde i MidtByen. For en del af medarbejderne er BagHuset udgangspunkt for det øvrige arbejde. Medarbejderne kan droppe indenfor i BagHuset udenfor deres vagter, hvilket brugerne sætter stor pris på.

4.8 Komponent “Planlægning”

KOMPONENT	Planlægning
MÅLGRUPPE	Medarbejdere Brugere
AKTIVITETER	Madplanlægning Indkøb Økonomi
RESULTATER	Ansvarsfordelingen er klar Brugerne ved, hvad der er på menuen, og at der er mad hver dag. Maden har en højere kvalitet end prisen berettiger.

Ifølge programteorien er en af de forventede resultater i komponenten “planlægning”, at brugerne ved hvad der er på menuen, og at der er mad hver dag. At dette har betydning for brugerne, bekræftes af det tidligere omtalte eksempel med brugeren, som insisterede på at få lavet torsk til middag, selvom han var den eneste bruger til maden.

Målgruppen for komponenterne “Internt samarbejde” og “Planlægning” er dog hovedsageligt de andre medarbejdere i BagHuset. De forventede resultater handler derfor især om, hvordan medarbejderne oplever arbejdet i BagHuset, og måden samarbejdet fungerer i det daglige. Som tidligere beskrevet er fokus for denne evaluering imidlertid brugerne. Evalueringsteamet har derfor ikke indsamlet data til at belyse de andre medarbejders oplevelse af og holdninger til det interne samarbejde og den daglige planlægning. Af den grund har evalueringsteamet ikke foretaget en analyse og vurdering af, om de forventede resultater stemmer overens med praksis. Det betyder dog ikke, at der ikke er tale om væsentlige spørgsmål. Tværtimod peger arbejdet med disse to komponenter på en række diskussionsemner, som kan bidrage til den fremtidige udvikling af BagHuset:

- , Det kan diskuteres, hvordan samarbejdet i BagHuset på tværs af MidtByens medarbejdere fungerer.
- , Det kan diskuteres, hvordan de faglige erfaringer fra arbejdet i BagHuset kan bruges som udgangspunkt for udvikling i BagHuset og i MidtByen.
- , Det kan diskuteres, om det er vigtigt med to fast tilknyttede medarbejdere i BagHuset.
- , Det kan diskuteres, hvorvidt BagHuset er det sikreste sted at arbejde i MidtByen.
- , Det kan diskuteres, om medarbejdernes fleksibilitet (når de er på vagt i BagHuset), i forhold til det øvrige arbejde i MidtByen, har omkostninger i BagHuset. Både for brugere og kolleger.
- , Det kan diskuteres, om det er svært for medarbejdere og brugere at være i BagHuset, når der samtidigt er en bruger- kontaktpersonrelation.
- , Det kan diskuteres, om bruger- kontaktpersonrelationen svækkes, når størstedelen af samværet foregår i BagHuset fremfor i brugerens eget hjem.
- , Det kan diskuteres, hvor meget arbejdet i BagHuset skal fylde i forhold til MidtByens øvrige arbejde.

, Det kan diskuteres, hvordan ansvarsfordelingen for det daglige arbejde i BagHuset fungerer.